

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM
COĞRAFYA DERSİ
(9, 10, 11 VE 12. SINIFLAR)
ÖĞRETİM PROGRAMI

2018

COĞRAFYA DERSİ (9, 10, 11 VE 12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9. SINIF COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Öğrenme Alanı / Ünite	Kazanımlar
DOĞAL SİSTEMLER	9.1.1. Doğa ve insan etkileşimini örneklerle açıklar. <i>a) Dünyadan ve Türkiye'den örnekler verilir.</i> <i>b) Doğa-insan etkileşiminde insanların doğaya karşı göstermesi gereken duyarlılığa yer verilir.</i> 9.1.2. Coğrafyanın konularını ve bölümlenmesini açıklar. <i>Coğrafyanın ilişkili olduğu disiplinlere yer verilir.</i> 9.1.3. Coğrafya biliminin gelişimini açıklar. <i>a) Coğrafya biliminin önemine değinilir.</i> <i>b) Coğrafya biliminin gelişimine katkı sağlayan Türk ve Müslüman bilim insanlarının çalışmalarına da yer verilir.</i> 9.1.4. Dünya'nın şekli ve hareketlerinin etkilerini değerlendirir. <i>Dünya'nın Güneş Sistemi içindeki yerine kısaca değinilir.</i> 9.1.5. Koordinat sistemini kullanarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur. <i>a) Mutlak ve göreceli konum kavramlarına yer verilir.</i> <i>b) Türkiye'nin konumuna yer verilir.</i> 9.1.6. Haritayı oluşturan unsurlardan yararlanarak harita kullanır. <i>a) Harita Projeksiyonlarına yer verilir.</i> <i>b) Farklı harita türlerine ve kullanım amaçlarına yer verilir.</i> <i>c) Ölçek ile uzunluk ve alan ilişkilerinde basit örneklere yer verilir. Alan hesaplamalarında sadece gerçek alan hesaplamalarına yer verilir.</i> 9.1.7. Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri açıklar. <i>a) Haritacılık tarihinde önemli olan Türk ve Müslüman bilim insanları ve çalışmaları üzerinde durulur.</i> <i>b) Coğrafi Bilgi Sistemlerine (CBS) ve uzaktan algılama tekniklerine yer verilir.</i> <i>c) Mekânsal verilerin haritaya aktarımında nokta, çizgi ve alansal gösterimlerden yararlanılması sağlanır.</i> 9.1.8. Haritalarda yer şekillerinin gösteriminde kullanılan yöntem ve teknikleri açıklar. <i>a) Eş yükselti eğrilerinin özelliklerine yer verilir.</i> <i>b) Eş yükselti eğrileri ile çizilmiş haritalar üzerinde yer şekillerinin ayırt edilmesine yer verilir.</i> <i>c) Haritalarda yer şekillerini gösterme yöntemlerinden renklendirme ve kabartma yöntemlerine yer verilir.</i> 9.1.9. Atmosferin katmanları ve özellikleri ile hava olaylarını ilişkilendirir.

	9.1.10. Örneklerden yararlanarak hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır. 9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar. a) <i>İklim elemanlarına ait temel kavramlara ve iklim elemanlarını etkileyen faktörlere yer verilir.</i> b) <i>İklim elemanlarının günlük hayata etkilerine örnekler üzerinden yer verilir.</i> c) <i>Yaşanılan yerdeki iklim elemanlarına ait verilerden yararlanılarak tablo ve grafikler çizilir ve günlük hayatla ilişkilendirilir.</i> 9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur. <i>Gerçek istasyonlara ait klimatolojik verilerin yer aldığı iklim grafiklerine yer verilir.</i> 9.1.13. Türkiye’de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur. a) <i>Türkiye’nin iklimini etkileyen faktörlere yer verilir.</i> b) <i>Türkiye’deki iklim elemanlarının özellikleri üzerinde durulur.</i> c) <i>Türkiye’de görülen iklim tipleri ve özelliklerine yer verilir.</i>
BEŞERİ SİSTEMLER	9.2.1. Yerleşmelerin gelişimini etkileyen faktörleri analiz eder. <i>Yerleşme yeri seçiminde etkili olan faktörlere yer verilir.</i> 9.2.2. Yerleşme doku ve tiplerinin oluşumunda etkili olan faktörleri örneklerle açıklar. a) <i>Toplu ve dağınık yerleşmelerin oluşumunda etkili olan faktörlere yer verilir.</i> b) <i>Kır ve şehir yerleşmelerinin oluşumunda etkili olan faktörlere yer verilir.</i> 9.2.3. Türkiye’de yerleşmelerin dağılışını etkileyen faktörleri örneklerle açıklar. <i>Türkiye’deki ilk yerleşme örneklerine (Göbeklitepe, Çatalhöyük, Alacahöyük) yer verilir.</i> 9.2.4. Türkiye’deki yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt eder. <i>Türkiye’nin idari yapısı verilirken ülkenin mevcut sınırlar dâhilinde bölünmez bütünlüğüne vurgu yapılır.</i>
KÜRESEL ORTAM : BÖLGELER VE ÜLKELER	9.3.1. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından değerlendirir. a) <i>Şekilsel ve işlevsel bölge ayırımına yer verilir.</i> b) <i>Türkiye’den ve dünyadan farklı bölge örneklerine yer verilir.</i> 9.3.2. Bölge sınırlarının amaca göre değişebilirliğini örneklerle açıklar. 9.3.3. Harita kullanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri sınıflandırır.
ÇEVRE VE TOPLUM	9.4.1. İnsanların doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklerdir. <i>Karadeniz Sahil Yolu, Maltepe Sahil Parkı, Avrasya Tüneli, Osman Gazi Köprüsü, Ordu-Giresun Hava Limanı, Marmaray ve BAE-Dubai Palmiye gibi örneklerle değerlendirilir.</i> 9.4.2. Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir. a) <i>Örnek olaylardan hareketle insanın atmosfer, litosfer, hidrosfer ve biyosfer üzerindeki etkilerine yer verilir.</i> b) <i>İnsanların doğal ortam üzerinde gerçekleştirdikleri değişimlerde, doğaya karşı duyarlı olmalarının gerekliliği vurgulanır.</i>

10. SINIF COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Öğrenme Alanı / Ünite	Kazanımlar
DOĞAL SİSTEMLER	10.1.1. Dünya'nın tektonik oluşumunu açıklar. <i>a) Dünya'nın iç yapısı ile ilgili temel bilgiler verilir.</i> <i>b) Levha tektoniği kuramına yer verilir.</i> 10.1.2. Jeolojik zamanların özelliklerini tektonik olaylarla ilişkilendirerek açıklar. <i>a) Jeolojik zamanların adlandırılması Türkçe olarak da yapılır.</i> <i>b) Jeolojik zamanların özelliklerine yer verilirken Türkiye'nin jeolojik geçmişine değinilir.</i> <i>c) Türkiye'nin tektonizmasına yer verilir.</i> 10.1.3. İç kuvvetleri; yer şekillerinin oluşum sürecine etkileri açısından açıklar. 10.1.4. Kayaçların özellikleri ile yeryüzü şekillerinin oluşum süreçlerini ilişkilendirir. <i>Kayaçların kullanım alanlarına yönelik örneklere yer verilir.</i> 10.1.5. Türkiye'deki yer şekillerinin oluşum sürecine iç kuvvetlerin etkisini açıklar. <i>Türkiye'deki faylar, levha hareketleri ve depremler arasındaki ilişkiye yer verilir.</i> 10.1.6. Dış kuvvetleri yer şekillerinin oluşum sürecine etkileri açısından açıklar. 10.1.7. Türkiye'deki yer şekillerinin oluşum sürecine dış kuvvetlerin etkisini açıklar. 10.1.8. Türkiye'deki ana yer şekillerini temel özellikleri ve dağılışları açısından değerlendirir. <i>Dağ, ova ve platolar ele alınır.</i> 10.1.9. Yeryüzündeki su varlıklarını özelliklerine göre sınıflandırır. 10.1.10. Türkiye'deki su varlıklarının genel özelliklerini ve dağılışını açıklar. <i>Su varlıklarının dağılışının harita üzerinden gösterilmesi sağlanır.</i> 10.1.11. Türkiye'deki su varlığını verimli kullanmanın ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini değerlendirir. <i>a) Su kaynakları içinde denizlerimizin potansiyeli ve ülkemiz için önemi üzerinde durulur.</i> <i>b) Su kaynaklarımızın sürdürülebilir kullanımı için bireylere düşen sorumluluklara değinilir.</i> 10.1.12. Yeryüzündeki toprak çeşitliliğini oluşum süreçleri ile ilişkilendirir. 10.1.13. Türkiye'deki toprakların dağılışını etkileyen faktörler ile toprak tiplerini ilişkilendirir. 10.1.14. Türkiye topraklarının kullanımını verimlilik açısından değerlendirir. <i>a) Türkiye'de erozyonun etkisine vurgu yapılır.</i> <i>b) Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir ülke bırakabilmek için topraklarımızın korunmasının gerekliliğine değinilir.</i>

	10.1.15. Bitki toplulukları ve türlerini genel özelliklerine göre sınıflandırır. 10.1.16. Bitki topluluklarının dağılışı ile iklim ve yer şekillerini ilişkilendirir. 10.1.17. Türkiye’deki doğal bitki topluluklarının dağılışını yetiştirme şartları açısından analiz eder. <i>Türkiye’deki endemik ve relikt bitkilerin dağılışı, önemi ve korunması gerekliliği üzerinde durulur.</i>
BEŞERİ SİSTEMLER	10.2.1. İstatistiki verilerden yararlanarak nüfus özellikleri ve nüfusun önemi hakkında çıkarımlarda bulunur. <i>a) Nüfus artış ve azalışının olumlu ve olumsuz etkilerine örnek ülkeler üzerinden yer verilir.</i> <i>b) Nitelikli genç nüfusun ülkelerin kalkınmasındaki önemi vurgulanır.</i> <i>c) Nüfus artış hızı ile ülkelerin kalkınması arasındaki ilişkiye yer verilir.</i> 10.2.2. İstatistiki verilerden yararlanarak dünya nüfusunun tarihsel süreçteki değişimine ilişkin çıkarımlarda bulunur. 10.2.3. Nüfusun dağılışı üzerinde etkili olan faktörler ile dünya nüfusunun dağılışını ilişkilendirir. <i>Nüfus yoğunluğunu hesaplama yöntemlerinden sadece “Aritmetik Nüfus Yoğunluğu”na yer verilir.</i> 10.2.4. Nüfus piramitlerinden hareketle nüfusun yapısıyla ilgili çıkarımlarda bulunur. <i>a) Temel nüfus piramitlerinin özellikleri verilir.</i> <i>b) Nüfus piramidi oluşturulması sağlanır.</i> 10.2.5. Türkiye’de nüfusun tarihsel seyrini sosyal ve ekonomik faktörler açısından değerlendirir. 10.2.6. Türkiye’de nüfusun dağılışını, nüfusun dağılışında etkili olan faktörler açısından değerlendirir. 10.2.7. Güncel verilerden yararlanarak Türkiye nüfusunun yapısal özelliklerini analiz eder. <i>Türkiye nüfusunun cinsiyet yapısı verilirken toplumsal cinsiyet adaleti ve eşitliğine değinilir.</i> 10.2.8. Tarihî metin, belge ve haritalardan yararlanarak dünyadaki göçlerin nedenleri ve sonuçları hakkında çıkarımlarda bulunur. <i>a) Tarihteki önemli Türk göçlerinin sebepleri üzerinde durulur.</i> <i>b) Güncel mülteci göçlerine yer verilir.</i> 10.2.9. Türkiye’deki göçleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir. <i>a) Cumhuriyet’ten günümüze gerçekleşen iç ve dış göçlerin ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerine yer verilir.</i> <i>b) Türkiye’ye göç etmek zorunda kalan topluluklara karşı saygılı ve paylaşımcı bir tutum sergilemenin gerekliliği vurgulanır.</i> 10.2.10. Göçün mekânsal etkilerini Türkiye’den örneklerle açıklar. 10.2.11. Ekonomik faaliyetleri temel özelliklerine göre ayırt eder. <i>a) Birincil, ikincil, üçüncül, dördüncül ve beşincil faaliyetlere yer verilir.</i> <i>b) Ulaşım ve iletişimin ekonomik faaliyetler üzerindeki etkilerine değinilir.</i> 10.2.12. Ekonomik faaliyet türlerinin oransal dağılımına ilişkin verileri, ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle ilişkilendirerek çıkarımda bulunur.

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER	10.3.1. Uluslararası ulaşım hatlarını bölgesel ve küresel etkileri açısından analiz eder. <i>İstanbul'daki 3. Hava Limanı ve Kanal İstanbul projelerinin bölgesel ve küresel etkilerine yer verilir.</i>
ÇEVRE VE TOPLUM	10.4.1. Afetlerin oluşum nedenlerini ve özelliklerini açıklar. <i>Coğrafi problemlerin çözümünde CBS ve diğer mekânsal teknolojilerden yararlanıldığına dair örneklerle yer verilir.</i> 10.4.2. Afetlerin dağılımları ile etkilerini ilişkilendirir. 10.4.3. Türkiye'deki afetlerin dağılımları ile etkilerini ilişkilendirir. 10.4.4. Afetlerden korunma yöntemlerini açıklar. a) Farklı ülkelerde doğal afetlere karşı yapılan uygulamalara yer verilir. b) Ülkemizde depremler başta olmak üzere, afetlere karşı bilinç oluşturma'nın önemi üzerinde durulur. c) Afetlerin meydana gelme sürecinde bireylere düşen sorumluluklara değinilir.

11. SINIF COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Öğrenme Alanı / Ünite	Kazanımlar
DOĞAL SİSTEMLER	11.1.1. Biyoçeşitliliğin oluşumu ve azalmasında etkili olan faktörleri açıklar. <i>Öğrencilerin biyoçeşitliliğin korunması için yapılan çalışmalar hakkında bilgi toplamaları, bireysel ya da grup olarak biyoçeşitliliğin korunması konusunda halkı bilinçlendirmek amacıyla kamu spotu hazırlamaları sağlanır.</i> 11.1.2. Ekosistemi oluşturan unsurları ayırt eder. 11.1.3. Madde döngüleri ve enerji akışını ekosistemin devamlılığı açısından analiz eder. a) Azot, karbon, su ve besin döngüleri ile enerji akışına yer verilir. b) İnsan faaliyetlerinin karbon, azot, oksijen ve su döngülerine olan etkileri örneklendirilir. 11.1.4. Su ekosisteminin unsurlarını ve işleyişini açıklar. a) Su döngüsü ve dünyadaki su varlığının doğal sistemlerin işleyiş üzerindeki etkilerine değinilir. b) Ramsar Sözleşmesi'ne vurgu yapılır. c) Türkiye'deki sulak alanların endemik zenginliğinin önemi ve korunmasının gerekliliği üzerinde durulur.

11.2.1. Ülkelerin farklı dönemlerde izledikleri nüfus politikaları ve sonuçlarını karşılaştırır.

a) *Dönemsel olarak nüfus politikalarında farklılık görülen bir ülkenin nüfus politikalarının incelenmesi sağlanır.*

b) *Günümüzde farklı ülkelerin izlediği nüfus politikaları karşılaştırılır.*

11.2.2. Türkiye'nin nüfus politikalarını gerekçeleri açısından değerlendirir.

TÜİK verilerinden hareketle Türkiye'de nüfus politikalarındaki değişimin grafik, tablo vb. kullanılarak yorumlanması sağlanır.

11.2.3. Türkiye'nin nüfus projeksiyonlarına dayalı senaryolar oluşturur.

Farklı nüfus senaryolarına göre Türkiye'nin nüfus yapısına ilişkin çıkarımlara yer verilir.

11.2.4. Şehirleri fonksiyonel özellikleri açısından karşılaştırır.

a) *Tarihsel süreçte şehirlerin fonksiyonel özelliklerindeki değişimlerin küresel etkilerine yer verilir.*

b) *Tarihsel süreçteki başlıca Türk-İslam şehirlerinin (Semerkant, Buhara, Konya vb.) öne çıkan özelliklerine yer verilir.*

11.2.5. Şehirlerin küresel ve bölgesel etkilerini fonksiyonel açıdan yorumlar.

11.2.6. Türkiye'deki şehirleri fonksiyonlarına göre ayırt eder.

Türkiye'den örneklerle "Sakin Şehirler"e yer verilir.

11.2.7. Türkiye'deki kır yerleşme tiplerini ayırt eder.

11.2.8. Doğal unsurları üretim, dağıtım ve tüketim süreçleri üzerindeki etkisi açısından değerlendirir.

11.2.9. Beşerî unsurları üretim, dağıtım ve tüketim süreçleri üzerindeki etkisi açısından değerlendirir.

11.2.10. Üretim, dağıtım ve tüketim sektörleri arasındaki ilişkiyi ekonomiye etkisi açısından değerlendirir.

11.2.11. Doğal kaynaklar ile ekonomi ilişkisini açıklar.

a) *Doğal kaynaklar sınıflandırılır.*

b) *Tarihsel süreçte "doğal kaynakların değeri ve kullanımındaki değişim"e farklı bölgelerden örneklerle yer verilir.*

11.2.12. Türkiye'deki doğal kaynaklar ile ekonomi arasındaki ilişkiyi analiz eder.

Türkiye'deki doğal kaynakların ekonomiye yansımalarının, istatistiki veriler ve görsellerden yararlanarak yorumlanması sağlanır.

11.2.13. Türkiye'de uygulanan ekonomi politikalarını mekânsal etkileri açısından değerlendirir.

Cumhuriyet'ten günümüze izlenen ekonomik politikalar içinde mekânsal farklılıkları gidermeye yönelik projeler ve uygulamalar ele alınır.

11.2.14. Türkiye ekonomisinin sektörel dağılımından hareketle ülke ekonomisi hakkında çıkarımlarda bulunur.

Tarihsel süreçte sektörel değişime yer verilir.

11.2.15. Türkiye'de tarım sektörünün özelliklerini açıklar.

a) *Tarım, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılıkla ilgili temel kavramlara yer verilir.*

b) *Türkiye'de tarımsal üretimi etkileyen faktörlere yer verilir.*

11.2.16. Tarımın Türkiye ekonomisindeki yerini açıklar.

a) *Türkiye'de yetiştirilen başlıca tarımsal ürünlerin dağılışına yer verilir.*

b) *Ülkelerin, tarımsal üretimdeki yeterliğinin önemine yer verilir.*

11.2.17. Türkiye'nin madenleri ve enerji kaynaklarının dağılışını açıklar.

a) *Madenlerin ve enerji kaynaklarının başlıca özelliklerine (rezerv, kullanım alanları vb) yer verilir.*

b) *Madenlerin ve enerji kaynaklarının dağılışının harita üzerinden gösterilmesi sağlanır.*

	c) Ülkemizde yaşanan maden kazalarına değinilerek madenlerde alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine yer verilir. 11.2.18. Türkiye'nin maden ve enerji kaynaklarının etkin kullanımını ülke ekonomisine katkısı açısından değerlendirir. 11.2.19. Türkiye'de sanayi sektörünün özelliklerini açıklar. a) Türkiye'de sanayiye etkileyen faktörlere yer verilir. b) Türkiye'de sanayi sektörünün dağılışına yer verilir. 11.2.20. Türkiye sanayisini, ülke ekonomisindeki yeri açısından analiz eder. Savunma sanayi alanındaki gelişmelere de yer verilir.
--	--

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER	11.3.1. İlk kültür merkezlerinin ortaya çıkışı, yayılışı ve dağılışlarını belirleyen faktörleri açıklar. 11.3.2. Farklı kültürel bölgelerin yeryüzünde yayılışına etki eden faktörleri açıklar. a) Kültürü oluşturan unsurlara yer verilir. b) Farklı kültür bölgelerinin dağılışı ve yayılışı güzergâhları (İslam, Çin, Hint, Batı, Doğu, Slav-Rus ve Afrika kültür bölgeleri) dikkate alınarak kültür ile mekân arasındaki ilişkiye yer verilir. c) Kültürel çeşitliliğin önemine değinilerek farklı kültürlerle karşı saygılın olmanın gerekliliği vurgulanır. 11.3.3. Türk kültürünün yayılış alanlarını bölgesel özellikler açısından analiz eder. a) Türk kültürünün doğuşu, gelişimi ve özellikleri mekânla ilişkilendirilerek verilir. b) Türk kültürünü temsil eden başlıca maddi ve manevi unsurlara örnekler üzerinden yer verilir. 11.3.4. Türkiye'nin tarih boyunca medeniyetler merkezi olmasını konumu açısından değerlendirir. 11.3.5. Ülkeler ve bölgeler arasındaki ticaret ile ham madde, üretim ve pazar alanlarını ilişkilendirir. <i>Dünya üzerindeki önemli ham madde, üretim ve pazar alanlarının oluşumunda etkili olan faktörler ile bu alanlar arasındaki ilişkiye yer verilir.</i> 11.3.6. Ülkeler arası etkileşimde turizm faaliyetlerinin rolünü açıklar. 11.3.7. Sanayileşmiş bir ülkeyi sanayileşme süreçleri açısından değerlendirir. 11.3.8. Farklı gelişmişlik düzeylerine sahip ülkelerin tarım-ekonomi ilişkisini analiz eder. 11.3.9. Bölgesel ve küresel ölçekteki örgütleri etki alanları açısından değerlendirir. a) Bölgesel ve küresel ölçekteki örgütlerin (AB, BDT, BM, D-8, G-20, İİT, KEİK, NATO, OECD, OPEC) amaçları, işlevleri ve etki alanları itibarıyla tanıtılır. b) Türkiye'nin küresel ve bölgesel ölçekteki siyasi, askeri ve ekonomik örgütlerle ilişkisine yer verilir.
--	--

ÇEVRE VE TOPLUM	11.4.1. Çevre sorunlarını oluşum sebeplerine göre sınıflandırır. 11.4.2. Madenlerin ve enerji kaynaklarının çevre üzerindeki etkilerini örneklerle açıklar. <i>Madenlerin ve enerji kaynaklarının üretimi, dağıtımı ve tüketimindeki etkilerine yer verilir.</i> 11.4.3. Yenilenemeyen kaynakların kullanımını tükenebilirlik ve alternatif kaynaklar açısından analiz eder. <i>Yenilenemeyen enerji kaynaklarının kullanımı konusunda bireylere düşen sorumluluklar üzerinde durulur.</i> 11.4.4. Farklı gelişmişliğe sahip ülkelerdeki doğal kaynak kullanımını çevresel etkileri açısından değerlendirir. <i>a) Doğal kaynakların etkin kullanımında çevre planlamasının önemine değinilir.</i> <i>b) Türkiye'den örneklerle yer verilir.</i> 11.4.5. Arazi kullanımına ilişkin farklı uygulamaları çevre üzerindeki etkileri açısından değerlendirir. 11.4.6. Çevre sorunlarının oluşum ve yayılma süreçlerini küresel etkileri açısından analiz eder. <i>a) Çevre ve insan sağlığı açısından atıklardan korunma yöntemlerine yer verilir.</i> <i>b) Teknolojik değişimlerin çevresel sonuçları ve insana etkilerine örnekler üzerinden değinilir.</i> 11.4.7. Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını geri dönüşüm stratejileri açısından değerlendirir.
-------------------------------	--

12. SINIF COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Öğrenme Alanı / Ünite	Kazanımlar
DOĞAL SİSTEMLER	12.1.1. Doğa olaylarının ekstrem durumlarını ve etkilerini açıklar. 12.1.2. Doğal sistemlerdeki değişimlerle ilgili geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunur. <i>a) Gelecekte, doğal sistemlerdeki değişimlerin canlı yaşamı üzerindeki olası sonuçlarına vurgu yapılır.</i> <i>b) Çölleşme ve çölleşmeye karşı alınması gereken önlemler üzerinde durulur.</i> <i>c) Kyoto Protokolü'ne değinilir.</i>

- 12.2.1.** Bir bölgedeki baskın ekonomik faaliyet türünü sosyal ve kültürel hayata etkileri açısından analiz eder.
Tarım, sanayi, hizmet gibi ekonomik faaliyetlerin, sosyal ve kültürel hayata olan etkilerine yer verilir.
- 12.2.2.** Şehirleşme, göç ve sanayileşme ilişkisini toplumsal etkileri açısından yorumlar.
Şehir hayatı içerisinde, birlikte yaşamının gereği olarak öz denetimin önemi vurgulanır.
- 12.2.3.** Nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyetlerde gelecekte olabilecek değişimlerle ilgili çıkarımlarda bulunur.
Teknolojik değişimler ve doğa ilişkisine ait örneklerden yararlanılarak doğa ve uzayın kullanımına ait değerlendirmelere yer verilir.
- 12.2.4.** Ülkemizdeki işlevsel bölgeleri özelliklerine göre analiz eder.
a) İşlevsel bölgenin tanımına ve hangi kriterlere göre belirlendiğine yer verilir.
b) İşlevsel bölgelerin oluşturulma gerekçelerine yer verilir.
c) Türkiye İstatistik Kurumu, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüklerine ait işlevsel bölge örneklerine yer verilir.
- 12.2.5.** Türkiye'deki bölgesel kalkınma projelerini ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri açısından değerlendirir.
Kalkınma projelerinin gerekçeleri üzerinde durulur.
- 12.2.6.** Hizmet sektörünün Türkiye'nin ekonomik kalkınmasıyla olan ilişkisini açıklar.
Ulaşım, ticaret ve turizm sektörlerine vurgu yapılır.
- 12.2.7.** Ulaşım sisteminin gelişiminde etkili olan faktörleri açıklar.
- 12.2.8.** Ulaşım ağları ile yerleşme ve ekonomik faaliyetler arasında ilişki kurar.
- 12.2.9.** Türkiye'deki ulaşım sisteminin gelişim sürecini açıklar.
İstatistiki veriler ve grafiklerden yararlanarak ulaşım sistemindeki gelişmelerin ülkemiz için önemine vurgu yapılır.
- 12.2.10.** Dünya ticaret merkezleri ve ağlarını küresel ekonomideki yerleri açısından analiz eder.
Avrupa Birliği, Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi, Güney Ortak Pazarı ve Uzak Doğu Ticaret Bölgesi'ne yer verilir.
- 12.2.11.** Türkiye'deki ticaret merkezlerinin ticarete konu olan ürünlere ve akış yönlerine etkilerini açıklar.
Ticaret uygulamalarına yer verilerek e-ticarete siber güvenliğin önemine vurgu yapılır.
- 12.2.12.** Tarihî ticaret yollarını Türkiye'nin konumu açısından değerlendirir.
İpek ve baharat yollarına yer verilir.
- 12.2.13.** Türkiye'nin dış ticaretini ve dünya pazarlarındaki yerini ticarete konu olan ürünler açısından analiz eder.
Ticarete konu olan ürünler ve ticaretin Türkiye ekonomisindeki önemi vurgulanır.
- 12.2.14.** Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini açıklar.
a) Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekân algısına olan etkisine yer verilir.
b) Türkiye'nin dünya miras listesinde yer alan doğal varlıklar ile şehirleri sembolize eden doğal ve kültürel değerlere yer verilir.
c) Coğrafi işaret kavramı ve Türkiye'deki örneklerine yer verilir.
- 12.2.15.** Türkiye'nin turizm potansiyelini ve varlıklarını açıklar.
- 12.2.16.** Türkiye'nin turizm politikalarını çevresel, kültürel ve ekonomik etkileri açısından değerlendirir.
- 12.2.17.** Turizmin Türkiye ekonomisindeki yerini değerlendirir.
Türkiye'nin turizmdeki yeri diğer ülkelerle karşılaştırılarak verilir.

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER	12.3.1. Kıtaların ve okyanusların konumsal önemindeki değişimi örneklerle açıklar. <i>a) Tarihsel süreçte kıtaların ve okyanusların konumsal önemini etkileyen faktörlere ve değişimine yer verilir.</i> <i>b) Coğrafi keşiflerle birlikte sömürgeciliğe de yer verilir.</i> 12.3.2. Ülkelerin konumunun bölgesel ve küresel etkilerini değerlendirir. 12.3.3. Tarihsel süreçte Türkiye'nin jeopolitik konumunu değerlendirir. <i>Kıbrıs'ın, Türkiye'nin jeopolitik konumuna olan etkisine yer verilir.</i> 12.3.4. Türkiye'nin içinde yer aldığı jeopolitik bölgelerle olan ilişkisini açıklar. <i>Ülkemizin bölgesel ve küresel bağlantılar açısından önemli bir ulaşım merkezi olduğu vurgulanır.</i> 12.3.5. Türk kültür bölgeleri ile ülkemiz arasındaki tarihî ve kültürel bağları açıklar. <i>Kültür havzamızı oluşturan Türkistan, Kafkasya, Balkanlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ile ülkemiz arasındaki tarihî ve kültürel etkileşime yer verilir.</i> 12.3.6. Teknolojik gelişmelerin, bölgeler ve ülkeler arası kültürel ve ekonomik etkileşimdeki rolünü açıklar. 12.3.7. Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde etkili olan faktörleri açıklar. <i>Ülkelerin gelişiminde inovasyon, girişimcilik ve dijitalleşmenin önemine vurgu yapılır.</i> 12.3.8. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik özelliklerini karşılaştırır. <i>a) Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin farklı gelişmişliklerinin nedenleri üzerinde durulur.</i> <i>b) Gayrisafi Millî Hasıla ve İnsani Gelişme Endeksi (İGE) gibi gelişmişlik ölçütlerinden yararlanılır.</i> 12.3.9. Ülkelerin bölgesel ve küresel ilişkilerini doğal kaynak potansiyeli açısından değerlendirir. <i>Doğal kaynaklar üzerinde, küresel güçlerin ekonomik ve siyasi etkilerine de yer verilir.</i> 12.3.10. Dünyadaki başlıca enerji nakil hatlarının bölge ve ülkelere etkisini açıklar. <i>Türkiye'nin enerji koridoru olma özelliğine değinilir.</i> 12.3.11. Ülkeler arasında sorun oluşturan mekânsal unsurları günümüz çatışma alanlarıyla ilişkilendirir. <i>Sınır aşan sular sorunu dünyadan ve Türkiye'den örneklerle ele alınır.</i>
--	---

ÇEVRE VE TOPLUM	12.4.1. Doğal çevrenin sınırlılığını açıklar. a) Beslenme halkası ve taşıma kapasitesi kavramları üzerinde durulur. b) Sınırlı kaynak, tükenebilirlik, aşırı baskı, çevre sorunu ve doğayla uyumlu kalkınma (sürdürülebilir kalkınma) kavramlarının ilişkilendirilmesi sağlanır. 12.4.2. Farklı gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerin çevre sorunlarının önlenmesine yönelik politika ve uygulamalarını karşılaştırır. <i>Çevre sorunlarının önlenmesinde insana düşen sorumluluğa yer verilir.</i> 12.4.3. Çevresel örgüt ve anlayışların çevre yönetimi ve korunmasına etkilerini açıklar. 12.4.4. Ortak doğal ve kültürel mirasa yönelik tehditleri açıklar. <i>Doğal ve kültürel mirasa yönelik tehditlere karşı duyarlı olmanın önemine vurgu yapılır.</i>
--------------------------------	--

Not: Kırmızı renkle gösterilen kazanımlar ve açıklamalar, 11 ve 12. sınıf seviyesinde sadece 4 saatlik öğretim programında yer alan kazanım ve açıklamalardır.